

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Στγ Υ 67/1970

Α.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

18-12-69 / 30-3-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Ἄγιος Χαράλαμπος
(παλαιότερον ὄνομα : ΕΛΟΒΑ), Ἐπαρχίας Εὐρυτανίας
Νομοῦ Εὐρυτανίας.....

2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Γκούβρον
Δημήτριος ^{ἐπ' ἀγγέλῳ} Διδάκταρος ^{ῥητὸς 18-12-1969}
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ἄγιος Χαράλαμπος Εὐρυτανίας

Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... Τρία.....

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Λευκὸς Κατάρης.....

ἡλικία... 80 χρονία γραμματικαὶ γνώσεις... Τελειώματα Δημοτικὰ
τόπος καταγωγῆς Ἄγιος Χαράλαμπος

β) Παναγιώτης Σακελάς (9 χρονία) Οἰκονομικὸν ἀπὸ Ἄγιου Χαράλαμπος

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν : Μηλιές, Λιβάδια,

Διὰ βοσκήν : Κάρκαλα, Γούρνοι, Μιζές,
Τσούκα, Ξενιά, Καράλα, Προυίτη, Νάϊα.
Ἐπὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν ἔπαιζαν οἱ ἀγροὶ ἐβόσκοντο.

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς ; β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) ; γ) εἰς Κοινότητας ; δ) εἰς μονὰς κλπ.

Εἰς χωρικοὺς.....

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Αἰατῆρεϊ... Τὴν... Περιουσίαν, ἀλλὰ
ἐάν τις... κλέβῃ... δέλεϊ... χωρίζει... τὰς... δίδει
τὸ μερὶ διον. - 1 -

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Με τὴν γεωργίαν...*

καὶ κτηνοτροφίαν... ὁμοίαν... καὶ μετ' αὐτῆς...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ναί*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; ... *Δέν*.....

ἐπὶ τὴν γεωργίαν........

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα ;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραχητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *Λορέαν, Στυλίδαν, Ἀδύνα καὶ Ἐσπερικόν*.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... *ὡς ἐργάται καὶ ὡς τεχνῖται*.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Με ζωϊκὴν κόπρον βοῶν καὶ αἰγοπροβάτων...

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Τὸ 1950 με 1955

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... Ἀπὸ τοῦ 1950 με 1955

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... μονόφτερον εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχαί.

Ἡ προμήθεια ἐγένετο ἀπὸ τὴν Τράπεζαν Ἀρρυνίου.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. Συνημμένα

1. Ἀλετριονά 4. Σταβάρι 7. Βίδα 10. 2. φωτογραφία
2. Φτερό 5. Βέρρα 8. Σπαθὶ
3. Χνί 6. Ρόδα 9. Σάκταρι

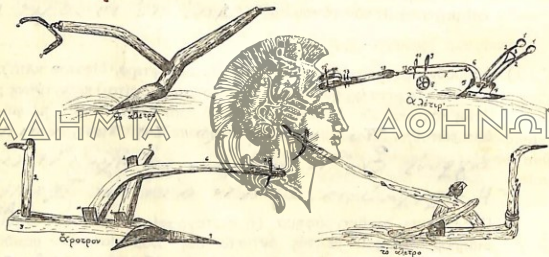
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... Δὲν ὑπάρχει εἰσέτι.
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... Δὲν ἔγινεν εἰσέτι χρῆσις.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *Δεν ἐχρησιμοποίησαν*

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ *εἰσέτι δεν ἐχρησιμοποίησαν*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὁ καθὲς γεωργός*...

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. *Συνήχησεν Φωτογραφία.*

1. <i>Σταβίρι</i>	6.	11.
2. <i>Κεντοίρι</i>	7.	12.
3. <i>Σπάθι</i>	8.	13.
4. <i>Ὑνι</i>	9.	14.
5. <i>Σφύρα</i>	10.	15.

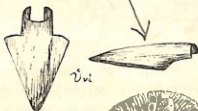
(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

... Δύο ... εἴδη ... ὕνια ...

.....
..... Συνημμένη φωτογραφία

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ...

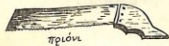
Σπάθη
ξύλινη

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ αἰδήρου; ...

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Ἐκρησιμοποιεῖτο τὸ σκεπάρνι, τὸ πριόνι
καὶ ἡ ἀρίδα

8) α) Διά τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *... ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι καὶ*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν; *... δύο καὶ ἓν τῶν ἀνθρώπων... ἓν... Πόλλαι*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;

... ἦτο... ἀνθρώπων...

ὁ γός ἀπὸ εὐδαρύνει ἀλὶν καὶ
ἀπὸ τοῦ καροῦ.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.). *... ὅτι... λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια...*

ΔΑΔΗΜΙΑ ΣΥΝΗΜΕΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. *... ἐξέναντα μὲ σχοινί ἢ λουριά*

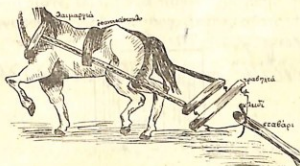
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *... ὁ κρίκος... λέγεται... λουρα*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου; *... 1950 καὶ εἰςθεθεν*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; *...*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

Συντηρήσει φωτογραφία

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.

Ἰσχύει καὶ διὰ ἄλλων (ἀσθενῶν) δὲν ὑπάρχει

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Συντηρήσει φωτογραφία

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

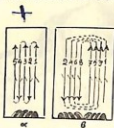
Με σχοινί τὰ ἄκρα τῶν ὁποίων ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τοῦ ζῶου καὶ με φρένα (Βουκέτρα)

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ὁργώνεται με κατ'εὐθείαν γραμμὴν.

5) τὸ σχεδιάγραμμα (α).....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); με εὐθείας καὶ αὐλακίαι.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακίαν ;

με αὐλακίαν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ, ἄροτρον ; ἐν ἐλλείψει... σίτων καὶ... χειρῶν... ἡλίσσας τοῦ εὐδαίμονος.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρῆσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. Πλαγίως καὶ... βαθιὰ.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ... Εν... Επικλινῇ

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Δύο ὀργώματα καὶ ἐν διβόλισμα Ἀνοστῆ - Φθινόπωρο

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Δύο ὀργώματα καὶ ἐν διβόλισμα Ἀνοστῆ - Φθινόπωρο

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Λόγω ἐλλείψεως ἀγρῶν καὶ χρόνον μετὰ τὴν σποράν

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Σιτάρι ἐν ὀργωμῇ, ἀραβοσίτου 2, κριθῆς ἐν ψυχανθῶν τρία καὶ ψυχανθῶν δύο

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; ... τὸ δισάκι

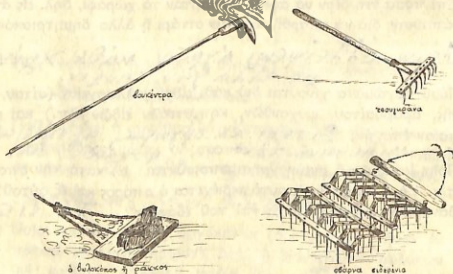
β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; . *Μὲ ράβδον. εἰς τὴν τοποθετημένην εἰς τὴν Φυκέντραν (βουκέντρα)*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *εἶναι... διβόλισμα...*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μὲ σκαπτικήν καὶ λείον
ΑΚΑΔΗΜΙΑ *τῶν καθεύδων καὶ μετὰ τὰς* **ΑΘΗΝΩΝ**

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Με σκαπτήρια διὰ τὸ σκάδιον
ὑποῖς καὶ γέφυλ. Τράβα

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Ἡ γυναῖκα ὁ τὸ χωρὸ παιδί. Δὲν ἔχουν
ἰδιαίτερα ἐργασίας.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

Τὰ παλαιότερα καὶ τὰ ἀσπιδία
ἐσπένοντο ὡς καὶ τὰ δημητριακά.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Τὰ παλαιότερα
καὶ τὰ ἀσπιδία.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἑσπένοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

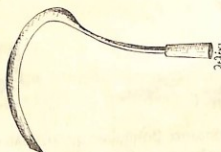
Εἰσπένοντο εἰς βραγιές.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .. Μέ... δρεπάνι
... δοντωτό

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. .. Σχεδιάστε

ὅσον τὰ ἑξῆς δρεπάνια τὸ δοντωτό

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). .. Μέ... κόσσα

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). .. ὀδοντωτή
... εἰς ἑξῆς ὁμαλὴ

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .. ὀδοντωτή
χειρολαβὴ καὶ εἰς ἑξῆς ὀδοντωτή

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *Τὰ δρεπάνια καὶ τὰ ζεύγη κηρύσσοντο ἀπὸ τοῦ διδασκάλου. Ἡ χειρὶς λαβὴ ἢ τοιαύτης κείνης τοῦ γεωργίου.*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ἔχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Μετὰ τὰς χεῖρας καὶ τὰ δρεπάνια*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Εθερίζοντο εἰς ὕψος 1,5 μ.*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Ελέγοντο ἀστύχια*
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Ὁ θεριστής δ' ἴδιος ἐτοπάζεται τὰς χεριάς εἰς τὸν ἐδαφὸν καὶ ἐμαθεύοντο ἀπὸ τῶν ἰδίων ἢ τῶν παιδιῶν*
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Οἱ χεριές ἀφίγαντο ὑπὸ τῶν θεριστῶν ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν καὶ ἐμαθεύοντο τῶν πρὸς τοὺς πρὸς τῶν ἰδίων κατεύθυνσιν δέκα μαζί χεριές ὑπὸ τῶν ἰδίων θεριστῶν ἢ τῶν παιδιῶν τῶν.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. *οἱ χεῖρες . . . ελεγκτικὰ παλμοί*

μαζί . . . ἀγκαλιές . . .

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

*Ἄνδρες καὶ
γυναῖκες . . . ἄν . . . ἤρχοντο . . . ἐπαγγελμα-
τίαι . . . θεριστὰς . . . ὅσον . . . οἱ ἄλλοι
ἔσαν καὶ ἐκείνοι παλὸν ὁρίστη . . .*

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι : με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο· ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὄνοματολογίαν) :

.
.
.
.

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

*Οχι καὶ
ὅσον . . . τὸ χεῖρ . . . ἄνευ ἐφεικόν . . . καὶ
καὶ . . . ἐκ τούτων . . . ἡ μέση τοῦ σώματος
καὶ . . . ἀπορρώσων . . . καὶ . . . ἐννοηθῆσθαι
εἰς τὴν . . . κόπωσιν . . .*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; ..

Ὁ θερισμὸς ἔκρινετο ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐκκλησίας. Ἦρχετο ἐξ ὅτου ὁ καιρὸς ἦταν αὐτὸς.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ..

Οἱ θερισταὶ παῖνται ἐξ ἄλλων παιδῶν καὶ διαφέρουσιν τραγούδια ἐκκλησιαστικὰ ἐν τραγούδι.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάδι, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδος.

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι καὶ συγκεντρωμένους εἰς ἕνα μέρος, ἀθέριστον τμήμα, τόσους ὅσον ἀργότερον ἔβρασαν τὰ μακάρια, (μικρὰ ἀφ' αὐτῶν).

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

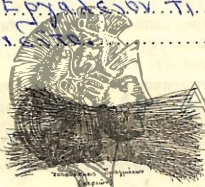
Τὸ δέσιμον τῶν σταχύων ἐγίνετο ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν. Εἰς τὸν ἥλιον δὲν ἐφείναν καθόλου.

- 2) Πώς γίνεται τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν...

Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἄγρου ἔπαιρνε τὴν ἀγκαλίαν καὶ ἔδενε τὸν στάχυ μὲ τὸ ἴδιον τὴν βιτάρη, ἐκ ὧν ἐκ τῶν προτέρων ἐβρέχετο, ἵνα μαλακώσῃ. Ἐργαλεῖόν τι δὲν ἐχρησιμοποιοῦτο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; Τὰ

δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τοῦ ἀγροῦ τοῦ γεωργοῦ ἀλλοτε μὲν ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ἀλλοτε ἐκεντρώνοντο εἰς τὴν καλλιτέραν τοποθεσίαν τοῦ ἀγροῦ ὥστε ὅσα βρέχῃ να μὴν μαζίνεσθαι νερὸ εἰς τὴν θέσιν τοῦ σιταίου. Τὰ δεμάτια εἰς συγκομιδὴν τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἀπὸ τοῦ 1900 περίπου ἴσως καὶ πρὶν ἡμετέρας.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... *Τὸ φύτευμα
ἐγένετο τὴν ἀνοιξιν*.....

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν... *Μ.Ε. Η. Εξαγωγή τῶν γεωμή-
λων ἀπὸ τὸ χωράφι ἐγένετο χρόνον
μὲ σκαπάνην. Τὸ σχῆμα τῆς*.....

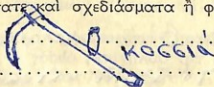
στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... *Τὸν χειμῶνα τὰ*

*ζῶα ἐτρέφεον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μὲ χιμύλια ἢ σπορά
τοῦ σανοῦ ἐγένετο τὴν ἀνοιξιν. Ἡ κοπὴ τὸν ἐγένετο
ὅτε ἔρχετο ἡ ξύξη. Ἐνὰ χρόνον καὶ ἡ ξήρανσις τὸν ἐν
τὸ ἴδιον τὸ χωράφι*.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ά.)... *Μ.Ε. ΚΟΣΣΙΑ. Κόσσαν*.....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐ χρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

Tatouga

α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. *Ἡ μετα-*

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἁλώνι διὰ τὸν ἁλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλου χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἁλώνι; ... *Τὸ ἁλώνι εἶναι τὸν τόπον μας ὅπου ἔχεν ἀπὸ ἀνέκαθεν. (Ὁ χωρὶς μὲ) τοῦ καρποῦ ἐγένετο εἰς τὸ ἁλώνι.*

31. ἔντος τοῦ χρόνου ὅπου ἐνῆλθεν ἐπιστάτης
 ἡ πόλις καὶ ἐν ἀποστάσει καὶ τῷ πύλαρι
 ὁ ἀνὴρ.

— 18 —

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποῖαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας, καὶ ὅσοις ἄλωνα ἴδωμεν με-
τὰ τὴν σειρὰν... Πρῶτος ἤρχεται τὸ ἀλώνισμα ἐκείνου ο
ἐποὶς ἡμεῖς ἐφίχθε τὰ δεμάτια εἰς τὸ ἀλώνι καὶ
6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ... εἰς καθ' ἑαυτὸν.

Τὸ ἀλώνισμα ἄρχεται τὴν 20ην ᾠονδίου
καὶ λήγει τὴν 15ην Αὐγούστου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ..

ἀλωνιῶν τὰ πετράλωνο (ἀνακατασκευὴν ἡμεῖς ἐφί-
χθε) καὶ τὸ χωματῶνον ..

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματῶλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου υπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ..

Τὸ χωματῶνον .. ἐπαλείφεται
με κόπρον βοῶν, πρῶτον εἰσελθόντων τὰ δεμάτια
εἰς τὸ ἀλώνιον. Τὸ πετράλωνον ὁλοῦς
καθαρίζεται καὶ ἐλείχονται με πηλὸν καὶ
ἐπάλειψαι μὲν.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .. Ἡ προετοιμασία
καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὅλην
τὴν ἡμέραν καὶ ὥρα εἰς ἐβδμήτου ἐκτὸς τῆς
ἡμετέρας.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Τὰ δαμάτια ὄρδια γύρω γύρω ἀπὸ
τὸν ἀλώνιον στύλον μετὰ τὴν ἐσχινὴν περὶ
τὰ ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ
κάτω.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένῳ ζώῳ (βοῶν, ἵππων κλπ.).

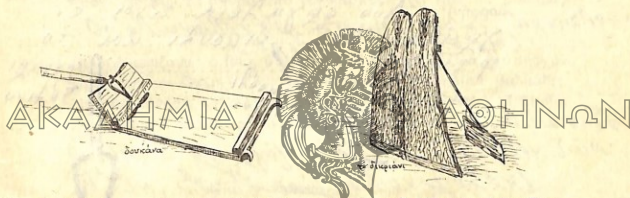
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ἑὺκλινος στύλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ αὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. Μ.Ε.

ἵππων. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλώνιου
ὑπάρχει ὁ στύλος ἀπὸ τοῦ ὁποῖου
εἰς τὸν ἀλώνιον τὰ ζῶα μετὰ σχοινία
ἐκ τῆς κορυφῆς καὶ κατόπιν τὰ
στάχυα.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου δὲν ὑπάρχει στύλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνίου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεде-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Τὰ δὲ βέβαια
 τῶν Σινοῦν μετὰ τὴν ἐκκένωσιν ἐκείνην καὶ
 τὰ Σινοῦν ἀπὸ τῶν ἐκείνην καὶ
 Σινοῦν καὶ δευτερεύοντα.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουρκιά,
 ρεβίθια κ.ά.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Μηχανικὸν
 ἀλωνιστικὸν μέσον δὲν ὑπάρχει. Ἡ
 Σίκαλυ, τὰ κουρκιά καὶ τὰ ρεβίθια
 δὲν ἦλωνίζοντο ἀλλὰ ἐκτυπῶντο
 διὰ τῆς χειρὸς καὶ ξόπλων.

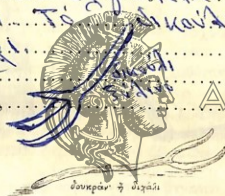
- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακοπίζεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ; Ὁ ἀλωνιστὴς...

γιατὶ... κανονικῶς... ἀρχίζει τὸ πρῶν...
καὶ σταματᾷ τὸ ἀπώγεμα ἐν ὅσον
ἐφικνέται ἐννοϊκῶς ὅλεμο...
Ἄλλως... ὁ ἀλωνιστὴς... ἐκφράζει καὶ...
δύο... ἡμέρας...

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν, ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Δύο ἐργαλεῖα εἶναι ἐν
χρῆσει... τὸ δικούλι καὶ τὸ
δουκράνι...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

δουκράνι ἢ διχάλι

ΑΘΗΝΩΝ

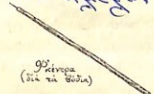
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
τους στάχυν ; Ὁ γεωργὸς... μετὰ τὸ δικούλι ἐφ-
φύαται... ἀκάρον... ἐν τῶν...

- 14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Ἡ.....

ἀλωνόβεργα... διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα
τῶν ζῶων... ἐλέγχεται... καμοντσίκι... Ἡ τοῦ φτιαχ-
μένη ἀπὸ ἰσορ... ζύλων... βέργα ἐν τῶν ὅκρην
ὡς ὁποῖον ἦτο λεγένη κανναβιά ἢ δερμάτινο
ἔλαιον...
καμοντσίκι

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωγίζοντο καθ' ἡμέραν

Ἡ ἐργασία τῶν ἀλωνισμάτων
δεν εἶχε... ἰσχυρὰν ἀνομαλὴν διὰ τὸ ἀπλῶμα
(ἐνὸς) στρώματος σταχύων. Μία στρώση ἤλωνι-
ζετο καθ' ἡμέραν ἀλλὰ μερὴν καὶ γενησμένη
ἀπὸ ἑκάστη περι-
τον δεκάτη.

ὁ δ' αἰνῶνα
(διὰ τὰ φύλλα)

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἀχυρά ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

Οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες προε-
λίχνισθον... ἡ δὲ ἔργασία τὴν χύρην

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. πομπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδιά ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς ἢ εἶχε ἰδικὰ του ζῶα
ἢ ἀλλῶν ἔβαλε τοὺς ἀλωνασταίους...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Δεν ὑπῆρχεν ἔργον ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον.
Ἡ φωνὴ τὰ μεθόδια καὶ ἡ σίκαλη... με φύλλα.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο; ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο; πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; ...

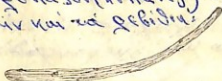
ἦτο... ξύλον... ἀπλῶν... ἐλάτων... μῆκος
ἐνὸς μέτρον...

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.)... *Τὸ κοπάνισμα τῶν*

*σταχύων ἐγίνετο ἢ εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν. Τὸ κοπάνισμα (κοπάνου) ἐκτελέγετο
ἐν τῇ αὐλῇ. ὡς τὴν σίκακα, τὴν φακὴν καὶ τὰ ρεβίδια.*

κόπανος στρουγγιῶδης

ξύλο κομμοκύττο διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἀμυγδ. δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν;... *Τὸ κοπάνισμα ἐκτελέγετο*
ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ τῶν
εὐχρηστῶν. Τὸ ἔργον δὲν ἀνελάμβανον ἄλλοι
πρόσωπα ἀπὸ ὅσων δὲν ἐπλήρην μερὴν παρῆσαν.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχυς, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Τὰ κοπάνισμα τῶν σταχίων ἐγένετο μετὰ χειρὸς. Ἐκαστὸν ἄσπερον ἐποσφάττει τὴν καρδίαν ἐπὶ τῷ περιβρίνῳ ἐνύμφῳ τῶν ἀλωνίων καὶ ἐκτυπῶνται μετὰ βόταναν ὥστε νὰ γίνῃ χωρὶς ἑσθὺ μόνον τὸν καρπὸν.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἔλεγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... Ἐτραγουδοῦντο τραγούδια (ἐνηχημένα ἐν κλειστικῷ τραγούδι) εἰς τὸ

ἀλώνισμα ἔλεγοντο εἰδικὰ δίστιχα.
... π.χ. Ἄντε ἀλὼνι ἀλὼνι καὶ
βρακί καὶ σαντερίνια.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις αλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμὸς κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Ἀλωναίη τῆς μηχανῆς εἶδετο... χρεώδι
τοῦτον καὶ
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοίμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ...

Οἱ ἀλωνισμένοι σταχτεῖς λέγονται λειῶμα. Τὰ λειῶμα ἐματίζετο μετὰ βρακού καὶ ἐγένετο σταυρὸς ὡς ἐπὶ καὶ μετὰ τὸ φτυάρι.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

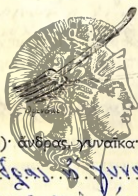
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ὁ σωρὸς ἔχει*

*σχῆμα ζοιήκης. (πρὸ βορρᾶν καὶ νότον εἶσι τὸ
χωρίον ὡς εἰς τὸ πλεῖστον φρουρὸν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. Εἰ
τὸν σωρὸν καρφώνεται εἰς ἐκεῖνον (εἰς τὴν καρφὴν)
διὰ καὶ μὴν... πρὸς... ἀστραπήν.*

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *τὸ ἀνέμισμα γίνεται*

*πρῶτα μὲ τὸ ἰκινάδι, ἄνεστρα μὲ τὸ καρπαλάκι
καὶ τελευτᾷ μὲ τὸ φτυάρι.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

*Λιχνᾶ... ἢ ἄνδρας... ἢ γυναῖκα... ἀνάδοχα μὲ
τὸ προσωπικὸν τοῦ βιπτιᾶς καὶ ἀνάδοχα μὲ τὰ ἔργαδια.*

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

*Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων εἰς
γοντὸ σκίβαλα ἢ κατσούδια. Ὁ καρπὸς
ἀπὸ τὰ κατσούδια δὲν ἀποχωρίζεται καὶ
εἰς τὸ εἶδος εἰς τὰ δῶα διὰ τρυφήν.*

5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώγεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο *ἀεὶ γίνεται*.....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; *ἡ διαλογή*

*τοῦ καρποῦ ἀπὸ τῆς κατάνηλα γίνεται μετὰ κλάσιν
 πράσινά ἀπὸ ἔλατον*.....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

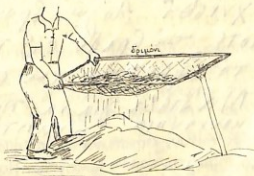
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο παλιό δερμάτινο

κόσρος ἢ ἀρούροισ

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δормόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίαις τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .

ἡ διαδοχὴ εἶναι
κατὰ τὴν ἕραν τοῦ λιχνίσματος. ἀπὸ
ζυγῆκα με πράσινα κλαδιά ὑπὸ
ἑδάτον. Ἀλλὰ τὰ κλαδιά εἶχον
ὄσον σαρκώδον. Ἐπίου εἶναι
ἡ μεταβολή. καὶ με κόκκινον ὡς ἐστὶν.

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

ὅχι. ὁ καρπὸς
ἐπαποδεύεται καὶ εἰς δέκα ἐν τῷ
ἐκείνου. προσηλνέται, εἶναι
ἡ μέτρησις με ριντὶ (ἔτσι
ἀνομαζομένη τὸ τελεφεύ. (τὸ δοχεῖον)

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Ἄν. εἰσέλθουν ὁ καρπὸς

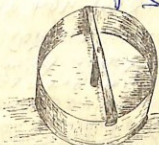
τὴν κλινὴν λιχνισθῶν λόρῳ βραχίῳ ἢ ἀσθεντοῦ
αὐτοῦ τότε τὰ βράδια εἰς τὸ ἄλωνα
ἐκκεῖται τὸ ἀφεντικὸ καὶ τὸ ἐγὼ δαρε ἀπὸ

τὴν κλινὴν. Μὴ δὲ διὰ γὰρ προσηλνέται ἀπὸ
τὴν κλινὴν καὶ τὴν κοινὴν ἡ γινώσκοντων.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνα; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἄλωνα; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

ὁ ἰσθμὸς... ὁ ἰσθμὸς...
ἐκκατασκευάζετε... ἔρχετο εἰς τὸ ἄλωνα... μετὰ
μέτρον καὶ... ἐπὶ τὸν μετρίδιον... ὁ μέτρον
ἐπὶ τὸν μετρίδιον... ὁ μετρίδιον... ὁ μετρίδιον...
ἐπὶ τὸν μετρίδιον... ὁ μετρίδιον... ὁ μετρίδιον...
ἐπὶ τὸν μετρίδιον... ὁ μετρίδιον... ὁ μετρίδιον...

μεσοκαίλι

κουτίλι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνα;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ λυφτιάτικο,

δ) τὸ ἐλαυνιατικό κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρον τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν).

Τὸ... παπαδιάτικο... καὶ τὸ...
ἀγροφυλακιάτικο... εἶδε καὶ ὁ ἰσθμὸς...
εἶδε τὰ ἰσθμὸς... εἶδε καὶ ὁ ἰσθμὸς...
εἶδε καὶ ὁ ἰσθμὸς... εἶδε καὶ ὁ ἰσθμὸς...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας).

ὁ παπαδιάτικος... ὁ παπαδιάτικος...
ὁ παπαδιάτικος... ὁ παπαδιάτικος...
ὁ παπαδιάτικος... ὁ παπαδιάτικος...
ὁ παπαδιάτικος... ὁ παπαδιάτικος...

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρώνα) ἐντὸς τοῦ ἐλαῖν
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνα. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τὸ ἄχνην ἀποθνήσκου ἐν τοῦ

ἀχνην . Ἡ μεταφορά εὐν ἐρίντο με τῶν μετὰ
ἐν ἐν τῷ μετὰ . Ἐκαστὸν θείον μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ
δύο τῶν μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου . Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; Μετὰ

τὸ ἀλώνισμα καὶ εἰς τὸν δαυτὸν ἦσαν ἀκόμη
εἰς τὸ ἀλώνισμα . Ἐλαμβάνετο τῶν σπόρων .

μετὰ τὸν σπόρον ἦσαν μετὰ τὸν σπόρον μετὰ τὸν σπόρον
ἀχνην . μετὰ τὸν σπόρον μετὰ τὸν σπόρον μετὰ τὸν σπόρον

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; .

Οχι . Ἀλλὰ ὅταν ἐκτελεσθῇ τὸ
ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα
διὰ τοῦ ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα ἐν τῷ ἀλώνισμα

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται,
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ἀκαθάρτια . ὅτι τὰ χροῖα δὲ δὲ εἶχον ἀκαθάρτια
να καθάρισον τὰ ἐντὶ μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ τῶν μετὰ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον . (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἀναμμα φωτιάς λαμβάνει χώραν μόνον
τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ κατὰ τὴν
ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστη .

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; Ἡ φωτιά
ἡνάπτετο ἐν τῷ ἀσπρὸν τὴν ἐκκλησίαν
γὰρ οὐδὲν ἐν τὸν Χριστὸν .

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.)... Εἴδη...
φωτιά... λέγεται φανός.

β'. 1) Ποιοι ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ...
Ἄλλα παιδιὰ.

2) Ποῖος ἢ ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖου μέρους ; ... Τὰ ξύλα...
συλλέγουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ δάσος.

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Μηροῦ ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐθνομία
τὰ ξύλα ἀνέχονται συγκεντρώνοντα
καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν ἄκρην
καὶ παραδίδονται ἐκείνῳ.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα ... Τὰ πρὸς τὴν...

ὅσον τὸ ἄγαμμα πρὸς τὴν Δουσίαν
εἰς τὴν Χριστιαν...

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....
.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τραγῳδία (Θερισμός) 1

Τὴν χεὶρ μου τὴν παλαιά
ἔγω δά τιν' ἡλετήσω ὡραία
καὶ δά σὺ εἶνα τραγονόκη
να ἡλετήσωμε διχαί.

Ἄν' τὰ ἄλλα δ' ἀρχαίνω
καὶ σ' ὥρεϊα δά υποτίσω
Ἄλλα δὲν τὸ πρῶτο γράμμα
τοῦ δ' ἀνταμωδούρε ἀντάμα

Βῆτα λίαν βία εἰς δέξω
καὶ δέξω εἰς ἀντάμα ἀντάμα
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Γάρμα δέω τὸ πρῶτο γράμμα
τοῦ δ' ἀνταμωδούρε ἀντάμα

Δέτω δὲν στὸν φανερώνω
τὴ καρδούλας μου τὸν πόνο
Ναὶ ψυδὸς μου Κυπαρίσσι
κρυφαλένια κρύα βρύση.
κ. λ. π.

Συνεχίζεται μέχρι τὸ 20 μέγεθος.

Τὸ γλυκὸ κρασί (Τραγοὺν, Δρυῶν)

- 1) Γιά νύχτωσε γιὰ βράδια
γιὰ πάει καὶ τούτη ἡ μέρα,
γιὰ πάει καὶ τούτη ἡ συντροφιά μου νὰ φέρουν τὴ δροσίδα.
ποὺ εἶχαμε ὅλη μέρα.

- 2) Τρέψτε παιδιὰ μου γιὰ ψυχή,
ψυχή νὰ φάμε βράδυ
καὶ πάρτε καὶ γλυκὸ κρασί
ἀπ' τοῦ παπᾶ τὸ σπῆτι.
καὶ κόψτε δένδρα καὶ κλαδιά
καὶ φτειάστε μου τὸ σπῆτι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἀπ' τὴ δεξιά μου τὴν ὄκρη μου

Κλέψτικο.

Τραγούδι 3
αδωνίσκου
Σελίδα 25.

Ποιός εἶδ' ἦλιο τ' ἀνέβραβε
κι ἀστρί τὸ χειμῆρι,
ποιός εἶδε κόρη ἀνύπαντρη
εἰ κλέψτικο λιμῆρι.

Δώδεκα χρόνια ἔκαμε
στούς κλέψτες καπετάνιος
κάνει δὲν τὴν κατάλαβε
ἀπὸ τὴν συντροφιά του.

Καὶ μὴ λαγὺν μὴ κυγανί
μὴ ἐπίσημη κλέψ
βῆκαν νὰ πιάσουν τὰ βλαδιά
νὰ ρίξουν στοὺς συγιά.

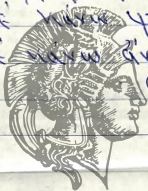
Κι κόρη ἀπὸ τὸ Σόρι της
κι κόρη ἀπ' τὴν ἀνδρεία της
κόπηκε τ' ἀνιμωδολίκι της
κι φάνηκε τὸ βύσι της

Κι ἓνα μικρὸ κλειστόπονδο
μικρὸ διαβωδεμένο
τὴν εἶδε κι ἐχρίδασε
κι ἔδο χαμογελαίει

Τι εἶδες βρε κλειστόπορτο
κι ἔδε χαροχάσεις;
εἶδα τὸν ἥλιο στὸ βουνό
τὸ σταυραστὸ στὸν κάμφο
καὶ τὸν καθαῖο αὐχενὶό
μπε' τοῦ κοριτσιό τὸν κόρφο.

Σκύπαγε σκύπαγε λεβέντι μου
νά μὴν τὸ μαρτυρήσω
ὥ θὰ εἶ καὶ ψυχού
ὥ θὰ εἶ καὶ ἀνδρά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Συμπλήρωμα δια των καθαρικών το 4
 28 ερωτ. 6
 καρπός

Εἰς τὸν ἀκάθαρτον καρπὸν ἐκφυγόντες τὸ δίκαιον.
 Ἀπὸ τοῦ ἐν πνεύματι ἡτο σπασμένο τὸ
 δερμὸν (εἴται ἐλίσσεται). Ἀπὸ τῆς αἰτίας
 ἤκρινεν τοὺς δερμονοὺς ἐκράτει ὁ ἀδελφισμὸς
 καὶ ἐκίβητο τὸ δερμὸν ὅταν ἐστάτω ἐν.
 αὐτὸ ἐστὶ πτὶ ὁ πρὸς καθαρὸν
 σπύρος π.χ.

ὅρα ὅτι ὁ ἐν

Πολλές φορές εκπνέεται η γυναικα του
αδελφιστου πίνω από τον καθαριστικό
σωρό και έφωναζε.

- φαίνομαι: "Ο αδελφιστής άπαρτώς"
- φέτος γαίρεσαι, μεθαύριο να μην
γαίρεσμ.

Παρακαλώ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Αδελφιστής

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΜΕΘΑΥΡΙΟ
ΝΑ ΜΗΝ ΓΑΙΡΕΣΜ.

Η απάντησή του αδελφιστού ήταν ευφο-
ρική και ένθους. Την επόμενη
χρονιά να αδελφιστή να έχει περισσότερα
μαζό ωςτι ο σωρός να είναι από
μεγάλο και να κριθεί την γυναικα του.

Συνολικόμα δια 21 2^{ος} ΚΕΝΟΝ 20^{ος} αχύρον.
 22^{ος} 3^{ος} 4^{ος} 5^{ος}

μεταξύ των με σχοινία χαλάρια. Ενός των
 σχοινίων ετοποθετήθη το αχύρον και
 κατόπιν τα δύο βρέθηκαν ενώνοντα και έτσι
 έγινε σχήμα σακκού ή κενόμακρον το αχύρον.

Βρίσκουμε ανοικτό αχύρον

Βρίσκουμε
 γεμάτο με
 αχύρον

Σιδυροῦ διπτεροῦ
ἡγοτροῦ

Σελίς 3

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περγάδων

Σελ. 19 Σπιν. 0

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σελίς 6

Συγός

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

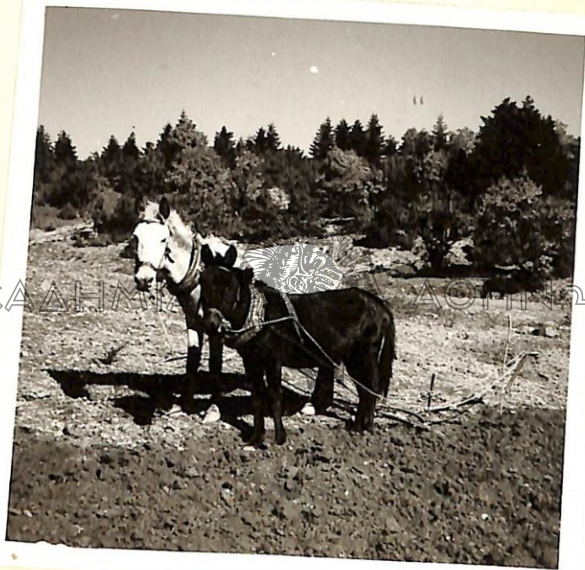
Σιδυροῦν μονόπτερον
ἄρσενον

Σελίς 3

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εν Αθήναις Χαράλαμους τῆς 14-11-70

Πρὸς
Τὸ Κέντρον Ἑρευνῶν τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας.
Εἰς Ἀθήνας.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν, εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ 2753/
15-12-69 Διοτῆς κ. Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῆς Ἐκπ/σης
Α' Περιφερείας Εὐρυτανίας, καὶ ἀποστείλωμεν
ὑμῖν, συντηρημένως, τὸ ἐρωτηματολόγιον διὰ γεω-
γραφικὰ ἐρεθίσματα δόσεων συνεπιδιωχθέντων.

Μετὰ τιμῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Πρὸς τὸν Σχολεῖον
ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΚΟΥΒΡΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ